

24.11.2025

U 53/2025 vp ja U 55/2025 vp

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Lausunto valtioneuvoston kirjelmistä: kumppanuusrahastoasetuksesta (NRP-asetus) ja yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistuksesta

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksiään EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen ja Suomen vaikuttamistyöhön.

Ehdotuksemme tiivistettynä maa- ja metsätalousvaliokunnan huomioitavaksi:

- Suomen luonnonolosuhteiden vuoksi maatalouspolitiikan rahoituksen tulee sisältää **riittävät erityisjärjestelyt**, joilla turvataan kannattava ja kestävä maatalouden harjoittaminen koko Suomessa. Tämä on välttämätöntä myös huoltovarmuuden näkökulmasta.
- Perheviljelmäpohjainen maatalous ja suorien tukien kohdentaminen **aktiivisille tuottajille** varmistaa tuotannon jatkuvuutta ja viljelijöiden toimeentuloa haastavissa olosuhteissa.
- Koheesio- ja maatalouspolitiikan tulee jatkossakin perustua **aluelähtöisyyteen** ja alueilla täytyy olla vahva rooli kumppanuussuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa. Suomessa aluepolitiikan toimeenpano on maakunnissa (NUTS3) ja kunnalliseen itsehallintoon perustuvat maakuntien liitot vastaavat alueiden kehittämisen suunnittelusta.
- Alueelliset kehityserot ovat edelleen merkittäviä niin Suomessa kuin koko EU:ssa, ja siksi **koheesiorahoitusta tarvitaan kaikilla** EU:n alueilla.
- Rahoituskehyn **joustavuutta ei tule toteuttaa pitkäjänteisen** kehittämisen kustannuksella.
- **Tulosperusteisten** mallien laajempi käyttö voi lisätä rahoituksen vaikuttavuutta ja keventää hallinnollista taakkaa.

1

EU:n koheesiorahoitus on tukea Suomen kasvulle ja kilpailukyvyille

Suomi ajaa harkitsemattomasti koheesiorahoituksen vähentämistä EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä. Koheesiorahoitus sijoitetaan Suomessa kasvua ja kilpailukykyä tuottaviin TKI-investointeihin yrityksissä ja tutkimusorganisaatioissa. Koheesiorahoituksen leikkaukset iskisivät suoraan kasvun kärkeen ja vaarantaisivat kansallisen 4 % TKI-tavoitteen.

Koheesiopolitiikan voima syntyy paikallisuudesta ja osallisuudesta

Valtioneuvoston kannanotossa (U 53/2025) kumppanuus jätetään kokonaan huomioimatta, vaikka kyse on nimenomaan kansallisen ja alueellisen tason yhteisestä kumppanuussuunnitelmasta. Suomen on muiden jäsenmaiden tavoin korostettava alueiden roolia kumppanuussuunnitelmassa.

Kumppanuussuunnitelmassa pitää olla vapaus valita, mitä NRP-asetuksen artiklan 3:n kohtia suunnitelmassa toteutetaan. NRP-asetukseen ei tule lisätä EU-tason korvamerkintöjä, vaan päätökset kohdennuksista tulee jättää kansalliseen harkintaan.

NRP-asetuksen artiklassa 6 on turvattava alueiden vahva rooli: paikallisdemokratiaa edustavien maakuntien liittojen tulee olla mukana neuvottelemassa, päättämässä ja toimeenpanemassa Suomen kumppanuussuunnitelmaa. Lisäksi artiklaan 21 on lisättävä vaatimus, että kumppanuussuunnitelma sisältää alueelliset kappaleet. Myös monitasoisen hallinnon periaatteen tulee olla selkeästi ja sitovasti määritelty asetuksessa, jotta alueiden ääni kuuluu kaikessa EU:n päätöksenteossa.

Myöhemmin valmisteltavassa kansallisessa lainsäädännössä on maakuntien liitoille määriteltävä vahva rooli kumppanuussuunnitelman laatimisessa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa.

Kumppanuusrahasto ei ole kriisirahasto

Tehokkain kriisien hallinta perustuu ennakointiin ja pitkäjänteiseen yhteiskunnan kriisinsietokyvyn vahvistamiseen. Kumppanuusrahaston varat on suunnattava rakenteellisten muutosten tukemiseen ja yhteiskunnan resilienssin vahvistamiseen pitkäjänteisesti ja tulevaisuuteen katsoen. Kumppanuusrahastoa ei saa muuttaa kriisirahastoksi, jolla vastataan jälkikäteen äkillisiin kriiseihin.

Euroopan komissio ehdottaa artiklassa 14, että kumppanuussuunnitelman rahoituksesta 25 % jäisi ohjelmoimattomiksi, myöhemmin sidottaviksi joustovaroiksi. Tämä osuus on liian suuri, ja sen määrää tulisi alentaa 25 prosentista 10 prosenttiin. Sitomattomien varojen kohdentamisesta on päätettävä paikallisella tasolla, jotta varat voidaan ohjata tehokkaasti ja vaikuttavasti pitkäjänteisten rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

Rahoituksen ehdollisuus ja tulosperusteisuus

Rahoituksen sitominen uudistuksiin on tehtävä alueiden tarpeiden mukaisesti. Tulokset saadaan aikaan yksittäisissä hankkeissa, mutta tuloksia ei synny, jos investointikohteet määrätään ylhäältä käsin.

Kaikille tuensaajille ml. maanviljelijät tärkeää on järjestelmän ennustettavuus ja pitkäjänteisyys. Jos rahoituksen painopisteitä muutetaan jokaisella eduskuntavaalikaudella, investointipäätökset jäävät tekemättä.

Tulosperusteiset mallit ovat kannatettavia, kun ne palkitsevat vaikuttavuudesta ja kun niiden rinnalla turvataan alueiden vapaus valita kehittämisen painopisteet paikallisten tarpeiden mukaan. Samalla on kuitenkin tunnistettava riskit:

- mittareihin keskittyminen voi ohjata toimia pois pitkäjänteisestä kehittämisestä
- alueiden erilaiset lähtökohdat voivat johtaa epä johdonmukaiseen kohteluun ja

- hallinnollinen taakka pahimmillaan lisääntyy, jos raportointivelvoitteet jatkuvat liian yksityiskoh-
taisina.

Tulostavoitteiden ja niitä mittaavien indikaattorien tulee olla realistisia ja investointien toteuttamiseen kannustavia.

On välttämätöntä, että kun Suomi vaatii Euroopan komissiolta säädösten purkua, se noudattaa sitä myös omassa toiminnassaan luopumalla kansallisesta ylisäätelystä.

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus

Suomen luonnonolosuhteiden vuoksi maatalouspolitiikan rahoituksen tulee sisältää riittävät erityisjärjestelyt, joilla turvataan kannattava ja kestävä maatalous koko Suomessa. Tämä on välttämätöntä myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Perheviljelmäpohjainen maatalous ja suorien tukien kohdentaminen aktiivisille tuottajille varmistaa tuotannon jatkuvuutta ja viljelijöiden toimeentuloa haastavissa olosuhteissa. Yhteisellä maatalouspolitiikalla on huolehdittava, että aktiivinen ruoantuotanto on selkeä päätavoite myös sisämaassa, ei vain peltoalan ylläpito. Valkuais- ja nurmipohjainen rehuntuotanto sekä kotieläintuotannon jatkuvuus ovat tulevaisuuden ruokaturvan perusta.

Nuorten viljelijöiden vähäisyys on Keski-Suomessa vakava haaste, ja yrittäjien ikärakenne vinoutuu nopeasti. YMP-asetuksessa ehdotetut nuorten ja uusien viljelijöiden toimet ovat oikeansuuntaisia, kunhan ne aidosti madaltavat yrittäjien aloituskynnystä (aloitus- ja investointituet, neuvonta, rahoitusvälineet). Muussa tapauksessa tilojen väheneminen jatkuu ja peltopinta-ala jää vajaakäyttöön.

Maito- ja nautapainotteinen nurmitalous on Keski-Suomen maatalouden selkäranka. Tuotantosidonnaisten tukien mahdollisuus ja riittävä taso on säilytettävä, jotta kotieläintilojen kannattavuus voidaan palauttaa ja nurmialan hyödyntämistä jatkaa. Samalla on perusteltua tukea tuotannon monipuolistamista kuten pölytys- ja hunajatuotannon kannustimia.

Tilakoko on Keski-Suomessa maan keskiarvoa pienempi ja osa-aikaisuus yleistä. Pientilajärjestelmä ja hallinnollisten vaatimusten kevennykset on pidettävä mukana, jotta merkittävä osa tiloista ei putoa tukijärjestelmästä ja tuotanto edelleen hiipuu.

Keski-Suomella on yhteiset maatalouden haasteet Itä-Suomen kanssa: kotieläinpainotteisuus, yrittäjien ikääntyminen ja luonnonhaitat. Aluetta tulisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena, vaikka tukitasot ja rahoituksen määrä vaihtelevat maakunnittain.

Maaseudun kehittäminen

Komission ehdottama kumppanuussuunnitelma tarjoaa mahdollisuuden koota yhteen aluekehittäminen, maaseudun ja maatalouden ja kalatalouden rahoitusvälineet. Tämä lisää johdonmukaisuutta, vähentää päällekkäisyyttä ja tuo synergiahyötyjä.

Suomen on neuvotteluissaan varmistettava, että eri politiikkalohkojen vahvuudet säilyvät:

- investoinnit innovaatioihin ja pk-yritysten kilpailukykyyn
- yhteisölähtöinen ja paikallinen kehittäminen Leader-toiminnan avulla.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että rahoitus koordinoidaan alueellisella tasolla, maakunnissa.

Lisätietoja lausunnosta antaa aluekehitysjohtaja Pirjo Peräaho, pirjo.peraaho@keskisuomi.fi, 040 591 0760.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Pekka Hokkanen
maakuntajohtaja